

Lisa 4. Märkuste tabel: 2030-järgse kliimapoliitika paindlikkuste avalik konsultatsioon

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium edastab Kliimaministeeriumile 2030. aasta järgse ELi kliimapoliitikaraamistiku riiklike eesmärkide ja paindlikkuse läbivaatamise avaliku konsultatsiooni kohta järgmised ettepanekud.</p> <p>Euroopa Komisjoni avaliku konsultatsiooni küsimustikku täites tuleks joonduda järgnevalt esile toodud vastuste variantide taha.</p> <p>ELi kliimaeesmärkide saavutamisel on üheks peamiseks takistavaks teguriks, mida Euroopa Komisjon ise ei maini tehniliselt või majanduslikult sobivate lahenduste puudumine. Samas saab nõustuda aga komisjoni järeldusega, et tööstusel on praegu vähe stiimuleid süsiniku püüdmisse ja taaskasutamisse investeeringute tegemiseks. Heidete eest tasumine on lihtsam kui mahuka tehnoloogiainvesteeringu tegemine, mis ei paranda otseselt tootmisvõimalusi. Samas tuleb selles olukorras arvestada tööstuse konkurentsivõimega, kuna CO₂ tasustamine võib panna tööstusettevõttes kolmandate riikide turgudel keerulisse olukorda.</p> <p>ELi 2030. aasta järgset kliimapoliitikat peaksid suunama järgmised Euroopa Komisjoni poolt etteantud eesmärgid: lihtsa, kulutõhusa ja paindliku ELi 2040. aasta kliimapoliitika raamistiku väljatöötamine; ELi majanduse konkurentsivõime edendamiseks vajalike investeeringute soodustamine; lihtsa ja tõhusa järelevalve- ja vastavusmehhanism väljatöötamine; ausa ja õiglase ülemineku edendamine. Eraldi tuleb selles kontekstis rõhutada vajadust luua tingimused ELi liikmesriikide ettevõtete võrdseks kohtlemiseks teiste rahvusvahelisel turul tegutsevate ettevõtetega.</p> <p>Mis puudutab 2040. aasta riiklike kliimaeesmärkide seadmist, siis konkreetsete riiklike eesmärkide asemel peaks võtma suuna võimalikult paindlikule lähenemisele, mis võimaldaks eesmärgi täita ühiskonna jaoks</p>	Arvesse võetud

kõige soodsamal viisil ja millesse on sisse kodeeritud ka paindlikkus eesmärke vajadusel korrigeerida. Paindlik lähenemine ei tohiks vähendada samas riikide vastutust kliimaeesmärke täita, ent jätkaks võimaluse reageerida turbulentselt väliskeskkonnast tingitud kriisidele ja tagaks ettevõtete ellujäämise ning kodanike stabiilse elatustaseme.

Kliimameetmete jaotamisel liikmesriikide vahel tuleb aluseks võtta kliimamuutuste leevendamiseks tehtavate jõupingutuste kulutõhusus ja solidaarsust ning riiklike eesmärkide jaotamisel tuleks arvesse võtta ka riigi olusid, sealhulgas eesmärgi alla kuuluvate majandussektorite suhtelist osakaalu riigis. Lähtudes paindlikkuse printsibist võiks piirduda vaid ELi tasandi eesmärgiga või siis riigi kohta vaid ühe eesmärgi seadmisega. Riiklik eesmärk peaks hõlmama kõiki sektoreid, kuid mitte igat sektorit eraldi, vaid tervikuna. Siseriiklike teekaartide loomisel võivad olla küll trajektoolid ka sektorite tasandil, kuid seda pigem indikatiivse infona.

Rahvusvaheliste ühikute ja liikmesriikide eesmärkide suhe peaks olema paindlik. ELi liikmesriikidel peaks olema võimalik tasakaalustada liidusiseseid ja rahvusvahelisi heite vähendamise jõupingutusi.

2030. aasta kliimaeesmärkide täitmisel tuleks eelistada nõuete täitmist viimaseks aastaks, mis tähendab, et on oluline üksnes eesmärgini jõudmine nõuete täitmise perioodi lõpus ehk kasvuhoonegaaside heide või eemaldamine viimasel aastal peab olema vähemalt võrdne 2040. aasta vastava riikliku eesmärgiga. Samuti võib teha vahehindamise (nt 2035. aastal) või hindamise mõne viimase aasta jooksul. Nõustuda saab kompromissi huvides ka mitmeaastase nõuete täitmisega, kus nõuete täitmine põhineb kasvuhoonegaaside keskmisel netoheitel või eemaldamisel mitme aasta jooksul, nt kahel viieaastasel perioodil.

ELi liikmesriikidele annaks kliimaeesmärkide täitmisel paindlikkust see, kui liikmesriikidel oleks võimalik kompenseerida üksteise jõupingutusi heite vähendamisel ja süsiniku eemaldamisel; kui liikmesriikidel oleks võimalus kompenseerida kasvuhoonegaaside heite vähendamise

	<p>jõupingutusi suurema pingutamise ja süsiniku eemaldamiseks ja vastupidi; kui liikmesriikidele antakse paindlikkus oma põhieesmärgi saavutamiseks ning laiem paindlikkus oma täiendava panuse andmiseks.</p> <p>Liikmesriigid saavad toetada ELi eesmärgi ühist saavutamist kahepoolsete kauplemiss võimaluste ja tegeliku kauplemise läbipaistvuse suurendamisega ja ELi tasandilt saab võtta meetmeid, et kahepoolse kauplemise hõlbustamiseks (nt ELi rahastuse abil).</p>	
<p>Regionaal- ja Põllumajandusministeerium</p>	<p style="text-align: center;"> küsimustik - 2030-järgsed paindlik</p> <p>Täidetud küsimustik:</p>	<p>Osaliselt arvesse võetud</p>
<p>Tööandjate Keskliit</p>	<p>Eesti Tööandjate Keskliit (ETKL) esitab käesolevaga seisukohad käimasoleva avaliku konsultatsiooni kohta, mis kujundavad 2030-järgse ELi kliimapoliitika arhitektuuri. Kuivõrd Komisjon kavatses esitada vastavad õiguslikud ettepanekud 2026. aasta teises pooles, käsitleme käesolevaid seisukohti kui varase etapi sisendit.</p> <p><i>Märkus protsessi kohta: ETKL rõhutab, et praeguses etapis on äärmiselt keeruline anda konkreetseid seisukohti - poliitikavalikud ja nende mõju hindamine on suuremas osas lahtised. Käesolevad seisukohad on seetõttu tingimisi ning täpsustatakse pärast õiguslike ettepanekute avaldamist.</i></p> <p>2030-järgsed kliimapoliitika paindlikkused</p> <p>ETKL nõustub, et praeguses raamistikus esinevad lüngad raskendavad kliimaeesmärkide kulutõhusat saavutamist. Esiletõstame järgmised prioriteetsed murekohad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - JJM ja LULUCF eesmärgid ei ole omavahel ega liikmesriikide riiklike kliimakavadega kooskõlas, mis vähendab poliitika usaldusväarsust. 	<p>Osaliselt arvesse võetud</p>

- Tööstusel puuduvad tõhusad majanduslikud stiimulid investeerida süsiniku püsivasse eemaldamisse või süsiniku säilitamisse toodetes.
- Põllumajanduse, turba ja metsanduse väärtusahelates puuduvad usaldusväärsed heite ja eemaldamise arvestussüsteemid - kohustused ei tohiks mõõtmisüsteemidest ette joosta.
- On äärmiselt oluline arvestada eesmärkide seadmisel ja nende täitmisel, et LULUCF sektoris ei ole õige seada lühiajalisi eesmärke, mis pigem vähendavad sektori konkurentsivõimet ja pikas perspektiivis olukorda muutuseid ei too.

Riiklike eesmärkide jaotamise osas toetab ETKL solidaarsuspõhimõtet: jaotamine peaks arvestama liikmesriikide suhtelist tegutsemisvõimet (SKP elaniku kohta), mitte tuginema üksnes kulutõhususe-loogikale. Eestile on see struktuurse tähtsusega - meie SKP jääb alla ELi keskmise. See tähendab, et ühtse kulutõhususe loogika järgi langeksid Eestile ebaproportsionaalselt suured kohandamiskohustused.

LULUCFi eesmärgid ei peaks põhinema riigi osakaalul EL majandatava maast, riiklike eesmärkide jaotamisel tuleks arvesse võtta riigi olusid, sealhulgas eesmärgi alla kuuluvate majandussektorite suhtelist osakaalu riigis.

ETKL seisukohad paindlikkusvariante puudutavates küsimustes:

- Paindlikkusmehhanismid on vajalikud, eriti väiksematele liikmesriikidele, kellel puuduvad ressursid lühiajaliseks radikaalseks kohandamiseks.
- Riiklikud kliimaeesmärgid peavad arvestama majandussektorilist struktuuri - Eesti eripärad (sh põlevkivi, tööstuse energiamahukus, mets, turvas) peavad olema raamistikus nähtavad.

Ettevõtete jaoks prioriteetsed tingimused:

	<ul style="list-style-type: none"> • Väiksemate liikmesriikide meetodikaprobleem: väiksemate liikmesriikide valitsustel ei ole piisavalt ressursse teha alusuuringuid, mis viiksid arvestusmetoodika kooskõlla tegeliku sektoriaalse mõjuga. Komisjon peaks pakkuma ühtset metodoloogilist tuge. • Väärtusahela tervikpõhimõte: kliimamõju hindamisel ja eesmärkide seadmisel peab arvestama kogu väärtusahelat — sh positiivset panust (nt puidutoodete süsiniku sidumine, biomassi kasutamine). Praegu hinnatakse valdavalt negatiivset poolt. • HKS ja JJM koostoime: ettevõtted, mis on juba HKS 1 all, ei tohiks saada topeltkohustusi JJM-sektori eesmärkide kaudu. Sektorite vahelised piirid peavad olema selged ja kooskõlastatud. • Turupõhine raamistik tööstuslikuks süsiniku eemaldamiseks peaks olema loodud enne uute kohustuste kehtestamist. <p>ETKL on valmis neid seisukohti täiendada, kui riik esitab oma hinnangud või konkreetseid õiguslikud ettepanekud. Täpsemate küsimuste korral võtke ühendust ETKL Kestlikkuse Töörühmaga.</p>	
Terviseamet	<p>Terviseameti vaatest näeme, et küsimustikes on inimtervise mõõde praegu puudu. Meie hinnangul peaks 2030. aasta järgne kliimapoliitika raamistik lisaks kliimaeesmärkide saavutamisele, paindlikkusele ja kulutõhususele toetama selgesõnaliselt ka elurikkust ning inimese tervise kaitset.</p> <p>Leiame, et raamistik peaks lisaks ringmajanduse ja biomajanduse arendamisele käsitlema keskse teemana ka tervisemõjusid, sealhulgas keskkonnatervist, kliimamuutustega seotud terviseriske ning ühiskonna ja ökosüsteemide kerksust. Tervisemõjud ei peaks jääma üksnes kaudseks kaasnevaks aspektiks, vaid olema üks selge hindamiskriteerium nii paindlikkuse mehhanismide kui ka rahvusvaheliste KHG ühikute kasutamise kujundamisel.</p>	Arveesse võetud

Turbaliit	 küsimumstik - Täidetud küsimustik: 2030-järgsed paindlik	Osaliselt arvesse võetud
Lennuliiklusteeninduse AS	 küsimumstik - Täidetud küsimustik: 2030-järgsed paindlik	Osaliselt arvesse võetud
Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit	<p>Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit esitab käesolevaga seisukohad käimasoleva avaliku konsultatsiooni kohta, mis kujundavad 2030-järgse ELi kliimapoliitika arhitektuuri. Kuna Komisjoni poolne avalik konsultatsioon lõppeb alles selle aasta mai kuus ning Komisjon ise teeb ettepanekud muutmiseks 2026 aasta teises pooles, siis on siinkohal tegemist esmaste ettepanekutega avalikule konsultatsioonile. Rõhutame siinkohal üle, et kuna kogu protsess on alles algusjärgus, siis siinkohal on äärmiselt keeruline anda konkreetseid seisukohti loodavatele muudatustele sh. on toimumas veel läbirääkimised ETS süsteemi muutmiseks ning LULUCF regulatsiooni ülevaatus.</p> <p>2030-järgsed kliimapoliitika paindlikkused</p> <p>EMPL on seiskohal, et kogu kliimapoliitika peab põhinema riiklikul iseseisval toimepidevusel, mis omakorda tähendab võimalikult suurt kohalike ressurside väärimdamist ning arvestamist sektorite panusega riigi majandusse ja tööhõivesse. Metsasektor on sektor, millel on võimalik oluliselt suurendada positiivset kliimamõju kohaliku ressursi parema väärimdamise ning metsade tootlikke ja tervetena hoidmise näol. Sama eesmärgi on seadnud ka EL-i Biomajanduse strateegia, mis sätestab nii kohalike ressurside parema kasutuse kui ka suurema jalajäljega toodete asendamise. Neid eesmärke peab kogu kliimapoliitika kujundamisel silmas pidama ning sealjuures ei tohi meetmed vähendada sektorite konkurentsivõimet.</p>	Osaliselt arvestatud

- LULUCF sektori eesmärgid omavad suurt mõju metsasektorile. Kuna tegemist on sektoriga, mis on mõjutatud nii varasematest ajaloolistest otsustest kui ka rakendatavate meetmete pikaajalisest mõjust, siis on äärmiselt oluline vältida LULUCF sektoris lühiajaliste eesmärkide seadmist. Keskenduda tuleb pikaajalisele strateegiale, mis aitab parandada stabiilset ressurside kättesaadavust ja olemasolu, suurendada investeeringuid madalakvaliteedilise puidu väärimiseks ning aitab hoida meie metsad tootlikud ja terved, suurendades seeläbi nii süsiniku talletamist ja sidumist toodetes kui metsades ning pakkudes maksimaalset kliimakasu läbi asendusefekti.
- Oluline on keskenduda dekarboniseerimisele, mille käigus vähendatakse fossiilse süsiniku kasutamist. Sealjuures on oluline maksimeerida taastuvate ressursside kasutamist.
- Soodustada ja luua läbi kliimapoliitika kujundamise tõhusad majanduslikud stiimulid tööstusele investeeringute tegemiseks, et kasutada suuremal määral bioressursse ja pikendada süsiniku säilitamist toodetes.
- Kliimakasu ja kahju hindamisel peab arvestama kogu väärtusalehat, mis tähendab, et hetkel on jäetud kõrvale metsasektori positiivne kliimakasu asendusefekti näol.
- LULUCF-i eesmärkide seadmisel tuleb seista selle eest, et Eesti ei saaks ebaproportsionaalselt suuri eesmärke, ehk riiklike eesmärkide jaotamisel tuleks arvesse võtta riigi olusid, sealhulgas eesmärgi alla kuuluvate majandussektorite suhtelist osakaalu riigis.

Arvestades, et EL-i kliimanetraalsuse eesmärk on suures sõltuvuses LULUCF sektori süsiniku sidumise võimest, siis on äärmiselt oluline arvestada kogu protsessi juures LULUCF regulatsiooni ülevaatamise ja täiendavate võimaluste leidmisega sektoris. Lähtudes mitmetest teadustöödest, sh ka Euroopa Keskkonnaagentuuri analüüsides jäävad LULUCF sektoris eesmärgid saavutamata enamikel riikidel. Seetõttu leiame EMPL-is, et metsasektori panus on kogu kliimapoliitikas allahinnatud kuna arvestamata on jäetud asendusefekt. Asendusefekti rakendamine kliimapoliitikas, mitte ainult ei aitaks saavutada

	<p>kliimaeesmäärke vaid oleks stiimuliks ka suurendamaks taastuvate ressursside kasutuselevõttu ja vähendada fossiilse süsiniku kasutust. Esialgset hinnangud näitavad, et asendusefekti mõju läbi metsasektori on Euroopas iga-aastaselt ligikaudu 400 milj. t CO₂, mis on märkimisväärne panus metsasektori poolt.</p>	
--	---	--